

MWONGOZO WA USAHIHISHAJI

KISWAHILI UTAMILIFU WILAYA YA IRAMBA SERIES 02 - KIDATO CHA NNE

2026

Sehemu A

1. (Alama 10 @01)

i	ii	iii	iv	v	vi	vii	viii	ix	x
A	A	B	D	C	B	E	D	C	E

2. (Alama 06 @01)

ORODHA A	I	li	lii	iv	v	vi
ORODHA B	F	H	B	G	A	C

SEHEMU: B (Alama 54)

3. (A) kwa mifano mwanafunzi ataje aina za mwambatano (Alama 04 @01)

- I. Kitenzi na nomino mfano: Pimamaji
- II. Nomino na nomino mfano: Mwanajeshi
- III. Nomino na kivumishi mfano: Batamzinga
- IV. Kitenzi na kitenzi mfano: Lambalamba

(B) mtahiniwa aonyeshe maneno mapya aliyounda kutokana na kunominisha vitenzi (Alama 05 @01)

- I. mlo
- II. Jengo
- III. Mchezo
- IV. Mfungo/kifungo
- V. Maono

4. Uhusiano baina ya kivumishi na kiwakilishi (Alama 09 @1.5)

- I. Vyote hudokeza urejeshi
Mfano:
- II. Huonyesha upekee
Mfano:
- III. Huonyesha sifa
Mfano:
- IV. Huonyesha idadi
Mfano:
- V. Huonyesha umiliki
- VI. A-unganifu
- VII. Kionyeshi

5. (Alama 09 @1.5)

i) kuteua Kiswahili kuwa lugha ya taifa

ii) kukiteua Kiswahili kuwa lugha rasmi

iii) kuunda asasi mbalimbali za Kiswahili

iv) kutumia Kiswahili katika siasa na uongozi

v) kutafsiri kazi za fasihi mfano: William shakespeare -the merchants of venice (mabepari wa venasi)

vi) kukuza Kiswahili kimataifa kupitia uongozi wake kama lugha muhimu

vii) Kuandika kwa Kiswahili -kuandika kazi mbalimbali za Kiswahili

6. a) Sifa za mhakiki **(Alama 05 @01)**

i) Awe na uelewa mzuri wa fasihi

ii) Uwezo wa kuchambua kwa undani kazi za fasihi

iii) Asiwe na upendeleo

iv) Awe na uwezo mzuri wa lugha

v) Mvumilivu na makini

vi) Awe na uwezo wa kutoa hoja zenye Ushahidi

vii) Awe na uzoefu wa kusoma kazi mbali mbali

viii)Uwezo wa kufikilia kwa kina

6. b) (**Alama 04 @01**)

i) Wasakatonge -watu wa tabaka la chini

(ii) Jiwe si mchi-Mapenzi ya jinsia moja

(iii)Kansa-Maovu ya duniani (jamii)

(iv)Jiko la shamba-Kahaba

7. (**Alama 09 @1.5**)

i. huondoa utata katika mawasiliano

ii. kujenga mahusiano mema

iii. ufanisi katika mawasiliano

iv. uwasilishaji sahihi wa ujumbe

v. kuepuka migongano na kueleweka vibaya.

8. Mtahiniwa anatakiwa azingatie mambo yafuatayo:- (Alama 09)

- i. Anwani ya mwandishi
- ii. Tarehe
- iii. Anwani ya mwandikiwa (mkuu wa shule)
- iv. K.k
- v. Anwani ya mwalimu wa michezo
- vi. Mwanzo wa barua
- vii. Kichwa cha barua
- viii. Utangulizi
- ix. Kiini/barua yenyewe
- x. Mwisho wa barua
- xi. Sahihi ya mwandishi
- xii. Jina la mwandishi
- xiii. Cheo

SEHEMU C(ALAMA30)

Mtahiniwa anapswa kujibu maswali mawili tu kati ya hayo mawili swali la 10 ni la lazima

9. (Alama 15)

Utangulizi ----- 02

Kiini ----- 12

Hitimisho ----- 01

Ngoswe penzi kitovu cha uzembe

i)-kupiga vita uzembe

-kupiga vita Imani za kishirikina

-kupiga vita ndoa za mitara

-Kupiga vita mapenzi ya uongo

orodha

-Kupiga vita ukosefu wa elimu

-kupiga vita umaskini

-kupiga vita ulevi

- mapenzi ya uongo

Kilio chetu

-kupiga vita mapenzi ya uongo

-kupiga vita malezi mabovu

-kupiga vita marafiki wabaya

-kupiga vita matumizi ya utandawazi kwa vijana

-kupiga vita ukosefu wa elimu.

10. (Alama 15)

Utangulizi ----- 02

Kiini ----- 12

Hitimisho ----- 01

Cheka Cheka

-kimapokeo

Mf: moyo

-kuhoji

Shairi la Chora umegundulika

-mtindo wa tenzi

Shairi la Seng`enge

Wasakatonge

- Kimapokeo mf: mahaba, wewe jiko la shamba
- Kisasa mf: vinyonga, Afrika
- Takriri mf: hakukubali
- Nyimbo mf: nilinde, jiwe si mchi
- Mtindo wa tenzi mf: hatuna kauli

Malenga wapya

- mtindo wa kimapokeo mf: adui
- mtindo wa kisasa mf: siharakie Maisha
- mtindo wa kuhoji mf: shairi la kwann?
- mtindo wa tenzi mf: shairi la payuka

11. (Alama 15)

Utangulizi ----- 02

Kiini ----- 12

Hitimisho ----- 01

Mamantilie

(MZEE LOMOLOMO)

-mlevi

-Hashiriki malezi

-Amesababisha ukosefu wa elimu kwa Watoto wake

-Ana wivu

-Mchoyo

Takadini

(MAKWATI)

-Ndoa za mitara

-Hashiriki malezi

-Mnyanyapaa

-Aliendekeza mila potofu